

Pamukkale'deki Yöre Halkının Turizmin Ekonomik Etkilerini Algılamalarına Yönelik Tutumları

Özet

Serkan BERTAN¹

Bu çalışmada, Pamukkale destinasyonunda yaşayan katılımcıların, aile üyelerinin turizmde yer alıp almamasına, iş kategorilerinin turizmle ilgili olup olmamasına ve öğrenim durumlarına göre bölgede turizmin ekonomik etkilerine yönelik algılamaları incelenmiştir. Çalışmanın amacı, Pamukkale'de ikamet eden yöre halkının, termal turizm destinasyonu olan Pamukkale'de, turizmin ekonomik etkilerini ne şekilde algıladıkları ortaya koymaktır.

Pamukkale destinasyonunda yaşayan katılımcıların, bölgede turizmin ekonomik etkilerine yönelik algılamalarını araştırmak amacıyla yapılan bu araştırmada, öncelikle Pamukkale destinasyonunda anket uygulaması gerçekleştirilmiş ve veriler, t testi ve tek yönlü varyans analizi ile değerlendirilmiştir. Bu çalışma sonucunda, katılımcıların, aile üyelerinin turizmde yer alıp almamasına, katılımcıların iş kategorilerinin turizmle ilgili olup olmamasına ve öğrenim durumlarına göre bölgede turizmin ekonomik etkilerini algılamalarına yönelik tutumlarına etkisi incelendiğinde anlamlı farklılıklar ortaya çıkmıştır.

Anahtar Kelimeler: *Turizm, Ekonomik Etki, Yöre Halkı, Pamukkale, Denizli.*

The Perceptions of Local People Towards The Economic Impact of Tourism in Pamukkale

Abstract

In this study, the perceptions of local people on the economic impact of tourism in Pamukkale were inspected according to participants whose family members taking part in tourism or not, concerned participants of tourism-related job categories and educational status. First, Questionnaire technique was used in Pamukkale destination. Demographic status of local people that live Pamukkale were inspected and local people perceptions for economic impact in Pamukkale were revealed. T test and one way variance analysis was used to inspect the affect on the perceptions of local people on the economic impact of tourism in region according to participants whose family members taking part in tourism or not, concerned participants of tourism-related job categories and educational status. In conclusion, When the perceptions of local people on the economic impact of tourism in Pamukkale were inspected in terms of participants whose family members taking part in tourism or not, concerned participants of tourism-related job categories and educational status significant differences aroused.

¹ Dr., Pamukkale Üniversitesi,
Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik
Yüksekokulu,
serkanbertan@yahoo.com.

Keywords: *Tourism, Economic Impacts, Local People, Pamukkale, Denizli.*

1. Giriş

Bu çalışma, Pamukkale destinasyonunda yaşayan yöre halkının, aile üyelerinin turizmde yer alıp almamasına, iş kategorilerinin turizmle ilgili olup olmamasına ve öğrenim durumlarına göre turizmin ekonomik etkilerine yönelik algılamalarını incelemek amacıyla gerçekleştirilmiştir. Turizmin yarattığı ekonomik etkilerin artırılması yönünde gösterilecek olan çabaların, yöre halkının turizmi desteklemesi seviyesini de arttıracacağı düşünülmektedir. Ayrıca, yöre halkının, bölgede turizmin yarattığı ekonomik etkileri ne şekilde algıladığını ortaya koyabilmek, bölgede geleceğe yönelik yatırımlara ve turizm konusunda gerçekleştirilebilecek yeniliklere de ışık tutacaktır.

Turizmin ekonomi üzerindeki etkilerinin yöre halkının demografik durumlarına göre farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla, t testi ve tek yönlü varyans analizi uygulanmıştır. Bu çalışmada, turizmin ekonomi üzerindeki etkileri hakkında kısaca bilgi verilmiş daha sonra alan araştırmasında veri toplama yöntemi olarak kullanılan anket formunun hazırlanmasından ve uygulanmasından bahsedilmiş, bulgular kısmında ise anket yöntemi ile elde edilen veriler değerlendirilmiştir. Öncelikle, demografik bulgular ortaya konmuş, daha sonra t testi ve tek yönlü varyans analizi yapılarak veriler değerlendirilmiştir. Sonuç ve öneriler kısmında, elde edilen bulgular yorumlanarak somut öneriler oluşturulmaya çalışılmıştır.

2. Literatür

Günümüzde kitle turizmine olan talep, doyma noktasına geldiği için, turistik ürün çeşitlendirilmesine gidilmekte ve bu durum destinasyonların pazarlama stratejilerinde değişimlere neden olmaktadır (Tosun ve Bilim, 2004:126). Son yıllarda turistik ürün çeşitlendirilmesinde termal turizm hızlı bir gelişim göstermektedir (Pınar, 2008:6; Erdoğan ve Akoğlanoğlu, 2008:80). Termal kaynaklar bakımından dünyanın en zengin ülkeleri arasında yer alan Türkiye, hem geniş bir alana yayılan zengin kaynaklara, hem de yıl boyunca termal hizmetleri gerçekleştirebilme imkanına sahip olmasına rağmen termal turizmi yeterli derecede değerlendirememektedir (Erdoğan ve Aklanoğlu, 2008:84). Pamukkale'nin de içinde olduğu, yirmiyi aşkın jeotermal kaynaktan oluşan "Aphrodisya Kültür ve Termal Turizm Gelişim Bölgesi", termal turizmin

geliştirilmesi amacıyla ülkemizdeki jeotermal potansiyeller dikkate alınarak başlatılan "Termal Turizm Kentleri Projesi" içinde öncelikli geliştirilecek bölgeler arasında da yer almıştır (Kültür ve Turizm Bakanlığı, www.kultur.gov.tr/TR/Tempdosyalar/189566_TTstrateji2023.pdf, 2009). Pamukkale destinasyonuna gelen ziyaretçi sayıları incelendiğinde 2008 yılında Pamukkale'yi ziyaret eden 1.423.690 turistin, %09'u yerli, %77'i yabancı, %01'i müze kartı olan ziyaretçi ve geriye kalan %13'ü ücretsiz ziyaretçilerden oluşmaktadır (Denizli İl Özel İdaresi, www.pamukkale.org.tr, 2009). Pamukkale'de yer alan turizm işletme belgeli otellerin doluluk oranları, 2007 yılında %59,55, tesislere giriş sayısı 649.962, geceleme sayısı 711.459 gece ve ortalama kalış süresi 1.1 gündür (Denizli İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, www.pamukkale.gov.tr/tr/content.aspx?id=5, 2009). 2006, 2007 ve 2008 yılları arasında Pamukkale ören yerinin ziyaretçi sayıları incelendiğinde yörenin 2006 yılında 231.200 yerli, 762.200 yabancı toplam 934.400 ziyaretçi; 2007 yılında 182.122 yerli, 969.720 yabancı, toplam 1.151.842 ziyaretçi ve 2008 yılında ise 123.145 yerli, 1.092.741 yabancı, 15.477 müze kart, 192.057 ücretsiz toplam 1.423.690 ziyaretçiye ev sahipliği yaptığı tespit edilmiştir (Denizli İl Özel İdaresi, www.pamukkale.org.tr, 2009). Buradan da anlaşıldığı gibi, Pamukkale ören yerini ziyaret eden yabancı turist sayısında 2006 yılından itibaren bir artış söz konusudur. Pamukkale'de, 268 oda, 536 yatak kapasiteli 2 adet turizm işletme belgeli otel, 788 oda, 1658 yatak kapasiteli 19 adet belediye belgeli otel ve 182 oda, 370 yatak kapasiteli 15 pansiyon bulunmaktadır.

Bölge ekonomisini geliştiren önemli ekonomik aktiviteleri oluşturan turizmin etkisi terimi, literatürde artan bir şekilde önem kazanmıştır (Ko ve Stewart, 2002:521). Turizmin ekonomik getirisine duyulan gereksinimin fazla olması ve turizmin ekonomik kalkınmada önemli bir fonksiyon üstlenmesinden dolayı turizmin ekonomik değerlendirmeleri hep ön planda tutulmuştur (Kahraman ve Türkay, 2006:52). Buna karşılık son yıllarda yapılan çalışmalarda yerel halkın turizme yönelik davranışları geniş bir araştırma konusu olmuştur (Kuvan ve Akan, 2005:691). Son yıllarda çalışmaların çoğu, turizm gelişmelerinin etkisini, yerel halk üzerinde incelemiştir (Ko ve Stewart, 2002:521). Turizm literatüründe bölge halkının turizmi algılamaları oldukça farklıdır (Yoon ve di-

ğerleri, 2001:364-366). Yöre halkının bir kısmı turizmin hem pozitif hem de negatif etkiye sahip olduğunu (Liu ve Var, 1986:194-196), bir kısmı turizmin sosyal, kültür ve çevre üzerinde olumsuz etkiye sahip olduğunu, diğer bir kısmı ise turizmin bölge ekonomisi, kamu hizmetleri ve/veya çevre üzerinde pozitif etkiye sahip olduğu düşüncesindedir (Yoon ve diğerleri, 2001:364).

Bir çok araştırma, turizmin etkilerini ekonomik, sosyo-kültürel ve çevre olarak sınıflandırılarak incelemiştir (Yoon ve diğerleri, 2001:364; Kuvan ve Akan, 2005:703). Araştırmacılar tarafından turizmin etkileri yöre halkı üzerinde incelenirken, ekonomik etki daha çok ele alınmıştır (Yoon ve diğerleri, 2001:365). Ekonomik etkiler hem olumlu hem olumsuz yeni bilgi getirme, gürültü kirliliği oluşturma, alt yapıyı geliştirme, geliri artırma ve yaşam maliyetini azaltma (Gu ve Wong, 2006:263), daha çok iş sağlama, daha çok yatırım yapılmasını destekleme, bölge insanı için ekonomik yarar sağlama (Yoon ve diğerleri, 2001:370) yaşam kalitesini artırma, iş fırsatı sağlama ve finansal zenginlik ile ilgilidir (Pappas, 2008:65).

Kuvan ve Akan'ın (2005:703) yaptıkları çalışmada ekonomik etkilerin yöre halkı tarafından değerlendirilmesinde, katılımcıların demografik yapılarına göre anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Yörede daha çok yatırım yapılması, yaşam standartlarının artırılması ve ürünlerin fiyatlarını etkilemesi konularında cinsiyetler arasında anlamlı bir farklılık ortaya çıkmış, erkekler yukarıda adı geçen durumları daha çok kabul etmişlerdir, fakat bayanlar, söz konusu etkileri kabul etmemekte ve sadece turizmin fiyatları arttırdığını düşünmektedirler (Pappas, 2008:57,58). Gelirlere göre karşılaştırıldığında, altyapı yatırımları ile turizmin gelişmesi arasında farklılık görülmüş (Pappas, 2008:58) ve bu durum turizmin etkileri ile ilişkide en önemli değişken olarak ortaya çıkmıştır (Kuvan ve Akan, 2005:703). Turizmin ekonomik etkilerinden yararlanmayan, iş kategorisinin turizmle ilgili olmayan yöre halkı ve daha az gelire sahip olan katılımcılar, turizmin negatif etkilerini daha çok görmekte ve turizme eleştirel anlamda bakmaktadır, çünkü söz konusu katılımcılar, turizm gelirlerinden sadece bir kaç kişinin faydalandığını düşünmektedirler (Kuvan ve Akan, 2005:703-704). Çalışmada eğitim seviyesi, aile gelirleri, doğum yeri açısından da anlamlı farklılıklar ortaya çıkmıştır (Kuvan ve Akan, 2005:703-704).

Bu çalışma, Pamukkale yöresinde yaşayan katılımcıların, aile üyelerinin turizmde yer alıp almasına, katılımcıların iş kategorilerinin turizmle ilgili olup olmamasına ve öğrenim durumlarına göre, bölgedeki turizmin etkilerine yönelik algılamalarında farklılık olup olmadığını incelemek amacıyla yapılmıştır. Bu amaçla aşağıdaki hipotezler oluşturulmuştur.

H1: Turizmin ekonomi etkileri, yöre halkının aile üyelerinin turizmde yer alıp almamasına göre farklılık göstermektedir.

H2: Turizmin ekonomi etkileri, yöre halkının iş kategorilerinin turizmle ilgili olup olmamasına göre farklılık göstermektedir.

H3: Turizmin ekonomi etkileri, yöre halkının öğrenim durumlarına göre farklılık göstermektedir.

3. Araştırma Yöntemi

Bu çalışmanın alan araştırmasında, veri toplama yöntemi olarak, anket yöntemi kullanılmıştır. Anket 21 sorudan oluşmaktadır ve Pamukkale'de yaşayan yöre halkına, 2009 yılı mayıs-haziran aylarında uygulanmıştır. Demografik sorular anket formunun sonunda yer almıştır. Bu çalışmada, örnekleme dahil olan kişilerin düşüncelerini öğrenmek için nicel verilere dayalı araştırmalarda yaygın olarak kullanılan Likert'in beşli ölçeği tercih edilmiştir. Turizmin ekonomi üzerindeki etkilerinin belirlenmesinde "kesinlikle katılıyorum, katılıyorum, ne katılıyorum ne katılmıyorum, katılmıyorum, kesinlikle katılmıyorum" ifadeleri verilerek, katılımcıların her tutum ifadesini katılma derecesine göre işaretlemesi istenmiştir. Anket çalışmasında geçerli sonuçlar alabilmek için öncelikle yöre halkı ile karşılıklı görüşülerek bir ön uygulama gerçekleştirilmiştir. Ön uygulamada Pamukkale'de yaşayan 30 kişiye yüzyüze anket uygulanmış ve karşılıklı görüşmelerde yöre halkının, sorulara nasıl tepki gösterdikleri incelenmiş, nerelerde tereddüt ettikleri ve anlaşılmayan kısımların olup olmadığı sorulmuş ve yöre halkının soruları algılama düzeyleri dikkate alınmıştır. Ön uygulamanın ardından anket formuna son şekli verilmiş ve Pamukkale'de yaşayan yöre halkına uygulanmıştır. Anket çalışmasında da yüzyüze yöntemi kullanılmış ve 315 kişiden cevap alınmıştır. Öncelikle anketler kontrol edilerek, tam olarak dol-

durulup doldurulmadığı, cevapların belli bir şekilde devam edip etmediği incelenmiştir. Bu anketlerin 8 tanesi gerektiği gibi doldurulmadığı için değerlendirilmemiştir. Analiz 307 anket formu üzerinden yapılmıştır.

Pamukkale destinasyonunda yaşayan katılımcıların aile üyelerinin turizmde yer alıp almamasına, katılımcıların iş kategorilerinin turizmle ilgili olup olmamasına ve öğrenim durumlarına göre bölgede turizmin ekonomik etkilerine yönelik algılamalarının araştırılması için t testi ve tek yönlü varyans analizi uygulanmış ve varyans analizinde sonucun anlamlı çıkmasından dolayı Scheffe testi uygulanmıştır.

4. Bulgular ve Tartışma

Ankete cevap veren turistlerin demografik bulguları, Tablo 1'de belirtilmektedir. Anket formunu dolduran turistlerin %31,7'si kadınlardan, %68,3'ü erkeklerden oluşmaktadır. Bu durumda katılımcıların 96 tanesi kadın, 211 tanesi erkektir. Katılımcıların öğrenim durumu incelendiğinde, bu katılımcıların 110 tanesinin ilköğretim, 132 tanesinin lise ve 65 tanesinin lisans diploması olduğu anlaşılmaktadır. Bu durumda, katılımcıların %35,7'si ilköğretim, %42,9'u lise, ve %21,4'ü lisans eğitimi almıştır. Anket formunu dolduran katılımcıların yaşları dikkate alındığında; 72 kişi-

nin 25 yaşından küçük, 71 kişinin 26-35 yaş arasında, 64 kişinin 36-45 yaş arasında ve geriye kalan 101 kişinin 46 yaşından büyük katılımcılardan oluştuğu görülmektedir. Bu katılımcılar yüzdesel olarak değerlendirildiğinde, %23,3'ünün 25 yaşından küçük, %23,1'inin 26-35 yaş arasında, %20,8'inin 36-45 yaş arasında ve geriye kalan katılımcıların %32,8'inin 46 yaşından büyük katılımcılardan oluştuğu anlaşılmaktadır. Katılımcıların gelirleri incelendiğinde; 117 tanesinin 600 YTL ve altı, 147 tanesinin 601-1.499 YTL arası ve geriye kalan 43 tanesinin 1500 YTL ve üstü gelire sahip olduğu tespit edilmiştir. Yüzdesel olarak katılımcıların %38,2'si 600 YTL ve altı, %47,8'i 601-999 YTL arası ve geriye kalan %14'ü 1500 YTL ve üstü gelire sahip bulunmaktadır. Katılımcıların aile üyelerinden turizmde çalışan olup olmadıkları dikkate alındığında; 112 kişinin aile üyelerinden birinin turizmde çalıştığı ve 195 kişinin aile üyelerinden herhangi birinin turizmde çalışmadığı görülmektedir. Yüzdesel olarak %36,6'sının aile üyelerinden birisinin turizmde çalıştığı geriye kalan %63,4'ünün aile üyelerinden herhangi birinin turizmde çalışmadığı tespit edilmiştir. Anket formunu dolduran 55 kişinin iş kategorisinin turizmle ilgili olmadığı, geriye kalan 251 kişinin işinin turizmle ilgili olduğu belirlenmiştir. Yüzdesel olarak katılımcıların %18,3'ünün işinin turizmle ilgili olmadığı, geriye kalan %81,7'sinin işinin turizmle ilgili olduğu ortaya konulmuştur.

Tablo 1. Demografik Bulgular

Demografik Faktörler	Sayı	Yüzde (%)	Demografik Faktörler	Sayı	Yüzde (%)
Cinsiyet			Aile Üyelerinden biri turizmde çalışıyor mu?		
Bayan	96	31,7	Evet	112	36,6
Bay	211	68,3	Hayır	195	63,4
Öğrenim Durumu			Gelir		
İlköğretim	110	35,7	600 YTL ve altı	117	38,2
Lise	132	42,9	601-1.499YTL	147	47,8
Lisans	65	21,4	1500YTL ve üstü	43	14
Yaş			İş Kategorisi		
25 yaş ve altı	72	23,3	Turizmle İlgili	55	18,3
26-35	71	23,1	Turizmle İlgili Değil	251	81,7
36-45	64	20,8			
46 yaş ve üstü	101	32,8			

Pamukkale destinasyonunda yaşayan katılımcıların aile üyelerinin turizmde yer alıp almamasına, katılımcıların iş kategorilerinin turizmle ilgili olup

olmamasına ve öğrenim durumlarına göre bölgede turizmin ekonomik etkilerine yönelik algılamalarının araştırılması için t testi ve tek yönlü varyans

analizi uygulanmıştır. Bu çalışma sonucunda, katılımcıların, aile üyelerinin turizmde yer alıp almamasının, katılımcıların iş kategorilerinin turizmle ilgili olup olmamasının ve öğrenim durumlarının, bölgede turizmin ekonomik etkilerini algılamalarına yönelik tutumlarına etkisi incelendiğinde, anlamlı farklılıklar ortaya çıkmıştır.

Katılımcıların aile üyelerinin turizmde çalışıp çalışmadığı sorusunda evet ve hayır seçenekleri verilmiş, turizmin ekonomik etkilerini algılamalarına yönelik tutumlarının ölçülmesi sorusunda 5'li likert kullanılmıştır. Pamukkale destinasyonunda yaşayan katılımcıların aile üyelerinin turizmde yer alıp almamasına göre bölgede turizmin ekonomik etkilerine yönelik algılamalarının araştırılması için tek yönlü varyans analizi uygulanmıştır.

Tablo 2. Katılımcıların Aile Üyelerinin Turizmde Çalışıp Çalışmadığı ile Turizmin Ekonomik Etkilerini Algılamalarına Yönelik Tutumlarının Karşılaştırılması

İfadeler		Ortalama	t	p
Aile üyeleri				
Turizm, daha çok iş fırsatı yaratır.	Evet	4,5365	3,043	,002
	Hayır	4,3021		
Turizm, daha çok yatırım yapılmasını sağlar.	Evet	4,3646	2,091	,037
	Hayır	4,1964		
Turizm, yaşam standartlarını arttırır.	Evet	4,2618	2,708	,007
	Hayır	4,0118		
Turizm, bölge halkı için ekonomik fayda sağlar.	Evet	4,3737	2,278	,023
	Hayır	4,1818		
Turizm gelirleri, belediyeler için, diğer gelirlerden daha önemlidir.	Evet	3,9167	2,520	,012
	Hayır	3,6526		
Turizm, bölge ekonomisini destekleyen en önemli endüstridir.	Evet	4,1211	2,358	,019
	Hayır	3,8943		

Varyans analizi sonucunda “Turizm, daha çok iş fırsatı yaratır.” ifadesinde, aile üyelerinden turizmde çalışan olup olmaması açısından fark istatistiki olarak anlamlı bulunmuştur ($p<,002$). Turizmin daha çok yatırım yapılmasını sağlayıp sağlamadığı konusunda, aile üyelerinden turizmde çalışan olup olmamasına göre anlamlı fark olduğu görülmektedir ($p<,037$). Turizm, yaşam standartlarını arttırır ifadesi, aile üyelerinden turizmde çalışan aile üyesine sahip olanlar lehine anlamlılık göstermektedir ($p<,007$). Turizmin, bölge halkı için ekonomik fayda sağlayıp sağlamadığı konusunda, aile üyelerinden turizmde çalışan olup olmaması açısından anlamlı farklılıklar bulunmuştur ($p<,023$). “Turizm gelirleri, belediyeler için, diğer gelirlerden daha önemlidir.” ifadesini, turizmde çalışan aile üyesine sahip olanlar, sahip olmayanlara göre daha olumlu değerlendirmektedirler ($p<,012$). “Turizm, bölge ekonomisini destekleyen en önemli endüstridir” ifadesinde, aile üyelerinden turizmde çalışan olup olmaması açısından fark, istatistiki olarak anlamlı bulunmuştur ($p<,019$).

Bu sonuçlara göre aile üyelerinden turizmde çalışanların olduğu katılımcılar, diğerlerine göre, turizmin daha çok iş fırsatı yarattığını, turizmin daha çok yatırım yapılmasını sağladığını, turizmin bölge halkı için ekonomik fayda sağladığını, belediyeler için turizm gelirlerinin daha önemli olduğunu ve turizmin bölge endüstrisini destekleyen en önemli endüstri olduğunu ifade etmektedirler.

Yöre halkının yaptığı iş kategorisi sorusunda turizmle ilgili ve turizmle ilgili değil seçenekleri verilmiş, turizmin ekonomik etkilerini algılamalarına yönelik tutumlarının ölçülmesi sorusunda 5'li likert kullanılmıştır. Pamukkale destinasyonunda yaşayan katılımcıların yaptıkları işlerin turizmle ilgili olup olmamasına göre bölgede turizmin ekonomik etkilerine yönelik algılamalarının araştırılması için t testi analizi uygulanmıştır.

Tablo 3. Yöre Halkının İş Kategorileri ile Turizmin Ekonomik Etkilerini Algılamalarına Yönelik Tutumlarının Karşılaştırılması

İfadeler		Ortalama	t	p
İş kategorileri				
Turizm, daha çok iş fırsatı yaratır.	Turizmle ilgili	4,5240	2,949	,003
	Turizmle ilgili değil	4,2997		
Turizm, yaşam standartlarını artırır.	Turizmle ilgili	4,2367	2,509	,012
	Turizmle ilgili değil	4,0137		
Turizm gelirleri, belediyeler için, diğer gelirlerden daha önemlidir.	Turizmle ilgili	3,8750	2,033	,043
	Turizmle ilgili değil	3,6633		

Turizmin, daha çok iş fırsatı yaratıp yaratmadığı konusunda, katılımcının yaptığı iş alanının turizmle ilgili olup olmadığına göre anlamlı farklılık görülmektedir ($p<,003$). Eğer katılımcının yaptığı iş turizmle ilgili ise, turizmin daha çok iş fırsatı yarattığını düşünmektedir. “Turizm, yaşam standartlarını artırır” ifadesi, turizm işi ile uğraşanlar lehine anlamlıdır ($p<,012$). Katılımcının yaptığı iş turizmle ilgili ise, turizmin yaşam standardını arttırdığını düşünmektedir. Turizm gelirlerinin, belediyeler için, diğer gelirlerden daha önemli olup olmadığı, katılımcıların yaptığı iş kategorisi açısından karşılaştırıldığında, anlamlı farklılıklar bulunmuştur ($p<,043$). Yaptığı iş, turizmle ilgili olan ka-

tılımcılar, belediyeler için turizm gelirlerinin diğer gelirlerden daha önemli olduğunu düşünmektedirler.

Katılımcıların öğrenim durumları sorusunda ilköğretim, lise ve üniversite seçenekleri verilmiş, turizmin ekonomik etkilerini algılamalarına yönelik tutumlarının ölçülmesi sorusunda 5’li likert kullanılmıştır. Pamukkale destinasyonunda yaşayan katılımcıların öğrenim durumları göre bölgede turizmin ekonomik etkilerine yönelik algılamalarının araştırılması için tek yönlü varyans analizi uygulanmıştır.

Tablo 4. Yöre Halkının Öğrenim Durumları İle Turizmin Ekonomik Etkilerini Algılamalarına Yönelik Tutumlarının Karşılaştırılması

İfadeler	F	p	Scheffe
Öğrenim durumları			
Turizm, fiyatları artırır.	3.092	,046	2-1
Turizm, bölge halkı için ekonomik fayda sağlar.	3.670	,026	3-1
Turizm gelirleri, belediyeler için, diğer gelirlerden daha önemlidir.	3,417	,034	3-2
Turizmden sağlanan gelirlerden sadece bir kaç kişi faydalanmaktadır.	9,032	,001	3-1

“Turizm, fiyatları artırır.” ifadesine liseden mezun olan katılımcıların tutumu, ilköğretimden ve üniversiteden mezun olan katılımcıların tutumuna göre anlamlı farklılık göstermektedir ($F=3,092$, $p<,046$). Liseden mezun olan katılımcılar, ilköğretimden ve üniversiteden mezun olan katılımcılara göre, turizmin fiyatları arttırdığını düşünmektedir. Üniversiteden mezun olan katılımcıların, lise ve ilköğretimden mezun olan katılımcılara göre, turizmin bölge halkı için ekonomik fayda sağladığı konusundaki tutumları arasındaki fark anlamlı bu-

lunmuştur ($F=3,670$, $p<,026$). Üniversiteden mezun olan katılımcılar, ilköğretimden mezun olanlara göre turizmin bölge halkı için ekonomik fayda sağladığı konusunda daha olumlu düşünmektedirler. Üniversiteden mezun olan katılımcıların, “Turizm gelirleri, belediyeler için, diğer gelirlerden daha önemlidir.” ifadesine, lise ve ilköğretimden mezun olan katılımcılara göre daha olumlu yaklaştıkları tespit edilmiştir ($F=3,427$, $p<,034$). Üniversiteden mezun olan katılımcılar, liseden mezun olanlara göre turizm gelirlerinin belediyeler için,

diğer gelirlerden daha önemli olduğu konusunda daha olumlu düşünmektedirler. “Turizmden sağlanan gelirlerden sadece bir kaç kişi faydalanmaktadır.” ifadesine katılımcıların öğrenim durumları açısından tutumları incelendiğinde anlamlı farklılıklar bulunmuştur ($F=9,032$, $p<,001$). İlköğretimden mezun olan katılımcıların, üniversiteden mezun olan katılımcılara göre, “Turizmden sağlanan gelirlerden sadece bir kaç kişi faydalanmaktadır.” cümlesine daha olumlu yaklaştıkları ve söz konusu gelirlerden sadece birkaç kişinin faydalandığını düşündükleri tespit edilmiştir.

Sonuç ve Öneriler

Bu çalışmada, Pamukkale destinasyonunda yaşayan katılımcıların, aile üyelerinin turizmde yer alıp almamasına, iş kategorilerinin turizmle ilgili olup olmamasına ve öğrenim durumlarına göre turizmin ekonomik etkilerine yönelik algılamaları incelenmiştir. Pamukkale destinasyonunda yapılan yüzyüze anket çalışmasıyla 315 kişiden cevap alınmış, ancak bu anketlerin 8 tanesi gerektiği gibi doldurulmadığı için değerlendirilmemiştir. Analiz 307 anket üzerinden yapılmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde t testi ve tek yönlü varyans analizinden yararlanılmış ve anlamlı farklılıklar ortaya çıkmıştır. Varyans analizinde sonucun anlamlı çıkmasından dolayı Scheffe testi uygulanmıştır.

Katılımcının yaptığı iş turizmle ilgili ise; turizmin daha çok iş fırsatı yarattığını, turizmin yaşam standardını arttırdığını, turizmin belediyeler için turizm gelirlerinin diğer gelirlerden daha önemli olduğunu düşünmektedirler. Liseden mezun olan katılımcılar, ilköğretimden ve üniversiteden mezun olan katılımcılara göre, turizmin fiyatları arttırdığını düşünmektedir. Üniversiteden mezun olan katılımcılar, ilköğretimden mezun olanlara göre turizmin bölge halkı için ekonomik fayda sağladığı konusunda daha olumlu düşünmektedirler. Üniversiteden mezun olan katılımcılar, liseden mezun olanlara göre turizm gelirlerinin belediyeler için, diğer gelirlerden daha önemli olduğu konusunda daha olumlu düşünmektedirler. İlköğretimden mezun olan katılımcıların, üniversiteden mezun olan katılımcılara göre, “Turizmden sağlanan gelirlerden sadece bir kaç kişi faydalanmaktadır.” cümlesine daha olumlu yaklaştıkları ve söz konusu gelirlerden sadece birkaç kişinin faydalandığını düşündükleri tespit edilmiştir.

Yörede daha çok yatırım yapılması, yaşam standartlarının artırılması ve ürünlerin fiyatlarını etkilemesi konularında özellikle cinsiyetler arasında anlamlı bir farklılık ortaya çıkmış, erkekler yukarıda adı geçen durumları daha çok kabul etmişlerdir. Ancak bayanlar, söz konusu etkileri kabul etmemekte ve sadece, turizmin fiyatları arttırdığını düşünmektedirler. Gelirlere göre karşılaştırıldığında ise altyapı yatırımları ile turizmin gelişmesi arasında farklılık görülmüş (Pappas, 2008:57,58) ve bu durum turizmin etkileri ile ilişkide en önemli değişken olarak ortaya çıkmıştır (Kuvan ve Akan, 2005:703). Ancak bu çalışmada böyle bir farklılık görülmemiştir.

Aile üyelerinden turizmde çalışanların olduğu katılımcılar, diğerlerine göre, turizmin daha çok iş fırsatı yarattığını, turizmin daha çok yatırım yapılmasını sağladığını düşünmektedirler. Ayrıca, söz konusu katılımcılar, turizmin bölge halkı için ekonomik fayda sağladığını, belediyeler için turizm gelirlerinin daha önemli olduğunu ve turizmin bölge endüstrisini destekleyen en önemli endüstri olduğunu ifade etmektedirler. Buradan hareketle, yerel yöneticiler, eğitim kurumları ve yetkililer tarafından yöre halkına turizm konusunda eğitim verilerek, bu kişilerin turizmde istihdam edilmesinin sağlanması ve özellikle turizm işletmelerinin, personel seçiminde yöre halkına daha çok imkan vermesinin yararlı olacağı önerisi getirilebilir.

Çalışma sonucunda, turizmin yarattığı ekonomik etkilerin artırılması yönünde gösterilecek olan çabaların, yöre halkının turizmi desteklemesi seviyesini de arttıracığı düşünülmektedir. Ayrıca, yöre halkının, bölgede turizmin yarattığı ekonomik etkileri ne şekilde algıladığını ortaya koyabilmek, bölgede geleceğe yönelik yatırımlara ve turizm konusunda gerçekleştirilebilecek yeniliklere de ışık tutacaktır.

Bu çalışma sadece Pamukkale’de yaşayan 315 kişiye uygulandığından, araştırmanın genellenebilir düzeyinin artırılabilmesi için daha geniş bir örneklem üzerinde yapılması düşünülebilir. Daha sonraki çalışmalarda üzerinde durulması gereken konulardan biri turizmin ekonomi üzerindeki etkisinin yöredeki işletme performanslarına etkisi olabilir.

Kaynakça

- Denizli İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü (2009), www.pamukkale.gov.tr/tr/content.aspx?id=5, 18.01.2009.
- Denizli İl Özel İdaresi (2009), Pamukkale İşletme Müdürlüğü, www.pamukkale.org.tr, 20.01.2009.
- ERDOĞAN, Elmas ve AKLANOĞLU, Filiz (2008), "Termal Turizm ve Afyon Gazlıgöl Örneği", *E-journal of New World Sciences Academy*, 3 (1), ss.83-92.
- GU, Ming and WONG, Poh Poh (2006). *Residents' Perception of Tourism Impacts: A Case Study of Homestay Operators in Dachangshan Dao, North-East China*, *Tourism Geographies*, 8 (3): pp. 253-273.
- KAHRAMAN, Nüzhet ve TÜRKAY, Oguz (2006). *Turizm ve Çevre*, Detay Yayıncılık, Ankara.
- KO, Dong-Wan. and STEWART William P. (2002). *A Structural Equation Model of Residents' Attitudes for Tourism Development*, *Tourism Management*, 23, pp. 521-530.
- KUVAN, Yalçın ve AKAN, Perran (2005). *Residents' Attitudes Toward General and Forest-Related Impacts of Tourism: The Case Of Belek, Antalya*, *Tourism Management*, 26, pp. 691-706.
- Kültür ve Turizm Bakanlığı (2009), *Türkiye Turizm Stratejisi (2023)*, Ankara, www.kultur.gov.tr/TR/Tempdosyalar/189566_TTstrateji2023.pdf, 06.07.2009.
- LIU, Juanita C. and VAR, Turgut (1986). *Residents Attitudes Toward Tourism Impacts in Hawaii*, *Annals of Tourism Research*, 13:193-214.
- PAPPAS, Nikolaos V. (2008). *City of Rhodes: Residents' Attitudes Toward Tourism Impacts and Development*, *Anatolia: An International Journal of Tourism and Hospitality Research*, 13 (1), pp. 51-70.
- TOSUN, Cevat ve BİLİM, Yasin (2004), "Şehirlerin Turistik Açından Pazarlanması: Hatay Örneği", *Anatolia:Turizm Araştırmaları Dergisi*, 15 (2), ss.125-138.
- YOON, Yooshik; GURSOY, Dogan; CHEN, Joseph S. (2001). *Validating a Tourism Development Theory With Structural Equation Modelling*, *Tourism Management*, 22, pp. 363-372.